

Raport z realizacji
„Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych w Gminie Kętrzyn
na lata 2016–2025”

Autorzy:

Ewa Falkowska

Emilia Ewert-Wójcik

Robert Trusewicz

Kętrzyn, październik 2025

Spis treści

Wprowadzenie	3
Dane demograficzne i opis Gminy Kętrzyn	4
Założone cele Strategii	6
Wskaźniki realizacji celu głównego i źródła finansowania	7
Wskaźniki realizacji celów szczegółowych	8
Cel szczegółowy 1: Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nieposiadających dochodów własnych lub posiadających dochody niewystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (w tym żywieniowych i mieszkaniowych)	8
Cel szczegółowy 2: Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców Gminy	12
Cel szczegółowy 3: Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług niezbędnych osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym	14
Cel szczegółowy 4: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz wsparcie rodzin i dzieci w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej	16
Cel szczegółowy 5: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	17
Cel szczegółowy 6: Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii	19
Cel szczegółowy 7: Rozwijanie i promowanie inicjatyw obywatelskich oraz aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych	20
Ocena efektów realizacji strategii	22
Wnioski i rekomendacje na przyszłość	24

Wprowadzenie

Raport „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kętrzyn na lata 2016–2025” za okres od 2016 do 2024 r. został opracowany w oparciu o:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- uchwałę nr XXIX/165/2016 Rady Gminy Kętrzyn z 26 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kętrzyn na lata 2016-2025,
- zarządzenie nr 90/2025 Wójta Gminy Kętrzyn z dnia 18 września 2025 r. w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kętrzyn na lata 2026-2035.

Celem raportu jest monitoring i ocena realizacji Strategii – analiza skuteczności podejmowanych działań w zakresie celów szczegółowych zmierzających do osiągnięcia założonego celu strategicznego, którym było „Zapewnienie mieszkańcom Gminy Kętrzyn bezpieczeństwa socjalnego, umożliwienie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji”.

Raport stanowi nie tylko ocenę realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kętrzyn na lata 2016–2025”, lecz również diagnozę, która posłuży do opracowania nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kętrzyn na lata 2026–2035. Analiza dotychczasowych działań, ich efektów oraz występujących wyzwań pozwoli wskazać priorytety i kierunki działań w kolejnym okresie strategicznym.

Podstawę opracowania raportu stanowiły dane pochodzące z różnych źródeł, w tym:

- Banku Danych Lokalnych GUS (BDL) oraz statystyk ogólnokrajowych Głównego Urzędu Statystycznego,
- serwisu Polska w liczbach, zawierającego dane porównawcze dla jednostek samorządu terytorialnego,
- Raportów o Stanie Gminy Kętrzyn,
- Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Kętrzyn,
- Sprawozdań z Działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kętrzynie,
- informacji pozyskanych od instytucji zaangażowanych w realizację Strategii,
- dokumentów strategicznych, programowych i sprawozdawczych gminy oraz powiatu kętrzyńskiego.

Zestawienie tych danych pozwoliło uzyskać kompleksowy obraz sytuacji społecznej Gminy Kętrzyn, a także umożliwiło porównanie trendów z wcześniejszych lat i ocenę efektów działań podejmowanych w ramach Strategii.

Dane demograficzne i opis Gminy Kętrzyn

Gmina Kętrzyn zajmuje powierzchnię 28 536 ha i położona jest w południowo-wschodniej części powiatu kętrzyńskiego, w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Jest gminą wiejską i rolniczą, z czego około 70% powierzchni stanowią grunty rolne. Wschodnia i południowo-wschodnia część gminy obejmuje kompleksy leśne, będące pozostałością dawnej Puszczy Pruskiej, zajmujące około 21% powierzchni. Lasy te przetrwały głównie na gruntach bagnistych, ponieważ w wyniku działalności człowieka puszcza została w dużym stopniu wytrzebiona.

W Gminie Kętrzyn obserwuje się nietypowy dla pozostałych części kraju podział administracyjny. W skład poszczególnych sołectw wchodzi kilka miejscowości, które są zamieszkane przez niewielką liczbę mieszkańców, a niekiedy pozostają jedynie nazwami geograficznymi. Pomimo tego mieszkańcy tworzą jednorodną kulturowo wspólnotę, odznaczającą się bogatą tradycją historyczną oraz ukształtowanymi normami i wartościami społecznymi.

Położenie geograficzne gminy nie powinno mieć znaczącego wpływu na występowanie problemów społecznych. Natomiast proces wyludniania się miejscowości oraz niewielka gęstość zaludnienia – około 27 osób na 1 km² mogą stanowić zagrożenie dla rozwoju gminy oraz utrudniać zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców i organizowanie usług społecznych.

Dane demograficzne	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba mieszkańców Gminy Kętrzyn	8438	8129	8227	7663	7579
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]	55	55,2	61,1	65,3	68,4
Przyrost naturalny	-9	-18	-31	-22	-49

W analizowanym okresie liczba mieszkańców Gminy Kętrzyn systematycznie malała – z 8438 osób w 2016 r. do 7579 w 2024 r., co oznacza spadek o blisko 860 osób. Tendencja ta wskazuje na postępujący proces wyludniania się gminy, który jest szczególnie widoczny w mniejszych miejscowościach wchodzących w skład sołectw, często zamieszkanym przez niewielką liczbę osób lub funkcjonującym jedynie jako nazwy geograficzne.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy również ulegała znacznym zmianom. Wskaźnik obciążenia demograficznego, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, wzrósł w tym czasie z 55 do 68,4. Oznacza to, że społeczeństwo gminy systematycznie się starzeje, a udział osób starszych w populacji rośnie.

Dodatkowym czynnikiem negatywnym jest ujemny przyrost naturalny, który w analizowanym okresie pogłębił się z -9 w 2016 r. do -49 w 2024 r. Przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń przyczynia się do dalszego zmniejszania się populacji, co może mieć istotny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Wnioski z analizy demograficznej

Procesy wyludniania i starzenia się społeczeństwa wskazują na konieczność podejmowania działań, które stabilizowałyby liczbę mieszkańców oraz sprzyjałyby ich aktywności społecznej i zawodowej. Niewielka gęstość zaludnienia może utrudniać organizację usług publicznych i zaspokajanie zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej.

W związku z powyższym niezbędne jest wspieranie rodzin, aktywizacja osób starszych oraz rozwój inicjatyw lokalnych, które poprawią jakość życia mieszkańców. Jednocześnie należy uwzględnić specyficzne warunki gminy wiejskiej – duże rozproszenie osadnictwa i niewielką liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach – przy planowaniu polityki społecznej i działań rozwojowych.

Podsumowując, dane demograficzne wskazują na potrzebę wdrażania strategii mających na celu zarówno wsparcie społeczności lokalnej, jak i przeciwdziałanie procesom wyludniania się gminy, przy jednoczesnym uwzględnieniu rosnącego udziału osób starszych w populacji.

Założone cele Strategii

Cel strategiczny

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kętrzyn na lata 2016–2025 wpisują się w założenia polityki rozwoju Gminy Kętrzyn i powiatu kętrzyńskiego. Są również elementem wspólnej polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego oraz polityki społecznej kraju przyjętej na najbliższe lata.

Zdefiniowane cele są spójne z polityką równości szans, nakierowane na pobudzenie aktywności mieszkańców oraz gwarantujące pozytywne oddziaływanie na środowisko.

W oparciu o diagnozę i rozpoznane problemy społeczne Gminy celem głównym Strategii jest:

„Zapewnienie mieszkańcom Gminy Kętrzyn bezpieczeństwa socjalnego, umożliwienie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji”.

Cel ten obejmuje wszystkie obszary problemowe i adresowany jest do mieszkańców, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego poziomu życia w gminie.

Cele szczegółowe

Dla pełnego wdrożenia celu głównego opracowano cele szczegółowe obejmujące zróżnicowane obszary interwencji i działań na rzecz mieszkańców Gminy Kętrzyn:

- 1) Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nieposiadających dochodów własnych lub posiadających dochody niewystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.
- 2) Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców.
- 3) Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług niezbędnych osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym.
- 4) Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także dzieciom i młodzieży wychowującej się w tych rodzinach.
- 5) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 6) Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.
- 7) Rozwój i promowanie inicjatyw obywatelskich oraz aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Zakłada się, że sformułowane cele szczegółowe umożliwią ograniczenie skutków problemów społecznych rozpoznanych na terenie Gminy Kętrzyn. Ponadto dopuszcza się możliwość wprowadzania uzupełnień i modyfikacji celów szczegółowych w wyniku aktualizacji diagnozy społecznej lub pojawiających się nowych problemów społecznych.

Wskaźniki realizacji celu głównego i źródła finansowania

Realizacja celu głównego będzie oceniana poprzez wyznaczone wskaźniki w ostatnim okresie sprawozdawczym, tj. w 2025 r. Wskaźniki te odzwierciedlają zarówno ilość, jak i jakość działań prowadzonych na rzecz mieszkańców Gminy Kętrzyn:

Wskaźnik nr 1: Do 2025 r. corocznie co najmniej 90% osób ubiegających się o pomoc zostanie objęta wsparciem w ramach różnorodnych świadczeń finansowych pomocy społecznej.

- Wskaźnik odzwierciedla efektywność działań interwencyjnych w zakresie poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
- **Źródła finansowania:** środki własne Gminy Kętrzyn oraz środki pozyskane z budżetu państwa przeznaczone na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Wskaźnik nr 2: Do 2025 r. corocznie 1% populacji osób korzystających ze wsparcia w 2015 r. rozpocznie samodzielne funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej dzięki kompleksowo udzielonemu wsparciu.

- Wskaźnik odzwierciedla skuteczność działań strategicznych w poprawie warunków życia mieszkańców.
- **Źródła finansowania:** środki własne Gminy Kętrzyn, środki z Funduszu Pracy, projekty realizowane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, a także środki pochodzące z programów zewnętrznych, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wskaźnik nr 3: Do 2025 r. wzrośnie o 30% w stosunku do 2015 r. liczba osób korzystających z poradnictwa, pracy socjalnej i wsparcia pozafinansowego mającego na celu umożliwienie osobom i rodzinom samodzielnego pokonywania trudności życiowych.

- Wskaźnik odzwierciedla jakość pracy socjalnej oraz profilaktyki społecznej prowadzonej na rzecz osób i rodzin, w których pojawiają się problemy.
- **Źródła finansowania:** środki własne Gminy Kętrzyn, środki z budżetu państwa na działalność GOPS, środki z projektów realizowanych przez lokalne organizacje pozarządowe oraz partnerstwa publiczno-społeczne, w tym współpraca z lokalnymi grupami działania.

Wskaźniki realizacji celów szczegółowych

Cel szczegółowy 1: Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nieposiadających dochodów własnych lub posiadających dochody niewystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (w tym żywieniowych i mieszkaniowych)

W ramach realizacji celu zaplanowano działania obejmujące:

- przyznawanie świadczeń finansowych,
- organizację dożywiania,
- udzielanie pomocy rzeczowej i w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- zapewnienie źródeł finansowania wsparcia,
- wdrażanie programów i projektów socjalnych adekwatnych do potrzeb mieszkańców.

Za realizację działań odpowiadały: GOPS, samorząd gminy, sponsorzy, darczyńcy oraz inne podmioty.

W okresie realizacji strategii wszystkie działania w ramach celu szczegółowego 1 zostały wdrożone, z wyjątkiem prowadzenia mieszkań chronionych. Jednakże gmina Kętrzyn kieruje mieszkańców wymagających wsparcia w zakresie pomocy społecznej i interwencji kryzysowej do zasobów powiatu kętrzyńskiego, w tym do Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży, Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Mieszkania Chronionego–Treningowego. Dzięki temu potrzeby mieszkańców w tym zakresie są w pewnym stopniu zaspokajane.

Świadczenia pieniężne	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba mieszkańców Gminy Kętrzyn	8438	8129	8227	7663	7579
Odsetek korzystających z pomocy społecznej	30,19	27,17	27,28	19,46	16,36
Wskaźnik pracy socjalnej	32,31	b.d.	42,38	44,42	45,82
Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego	b.d.	b.d.	b.d.	54	53
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia pieniężne	701	592	475	429	340
liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne	1291	1061	837	715	570
Liczba osób w rodzinie, którym przyznano świadczenie	2548	2209	1751	1493	1240
Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy finansowej (świadczenia z pomocy społecznej, Funduszu Alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych i dodatków	6982	5910	5061	4112	3630

mieszkańców, stypendium socjalnego)					
Liczba wniosków, którym nie przyznano świadczenia pieniężnego	97	128	112	93	72
Odsetek wniosków, którym nie przyznano świadczeń	1,39	2,17	2,24	2,26	2
Kwota świadczeń pieniężnych	2.575.382	2.148.816	2.114.283	2.079.111	1.977.613

W latach 2016–2024 w Gminie Kętrzyn obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców, co w naturalny sposób wpływa na skalę korzystania z pomocy społecznej. Pomimo tego, wyraźnie zmniejszył się również odsetek osób korzystających ze świadczeń pieniężnych – z 30,2% mieszkańców w 2016 r. do 16,4% w 2024 r. Oznacza to, że liczba osób wymagających wsparcia w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb życiowych uległa znacznemu ograniczeniu.

Równocześnie spadła liczba rodzin oraz osób objętych świadczeniami pieniężnymi – w analizowanym okresie liczba rodzin zmniejszyła się z 701 do 340, a liczba osób z 2 548 do 1 240. Zmalała również liczba składanych wniosków o pomoc finansową (z 6 982 do 3 630), przy czym wskaźnik odmów utrzymuje się na niskim poziomie (ok. 2%), co wskazuje na skuteczne kierowanie wsparcia do osób faktycznie potrzebujących.

Kwota wypłacanych świadczeń pieniężnych również stopniowo się zmniejsza (z 2,57 mln zł w 2016 r. do 1,98 mln zł w 2024 r.), co pozostaje w korelacji z malejącą liczbą beneficjentów.

Powyższe dane potwierdzają, że działania podejmowane w ramach strategii sprzyjają poprawie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców. Wsparcie jest kierowane do coraz mniejszej grupy osób, a jednocześnie jego dostępność pozostaje wysoka, co oznacza, że mechanizmy pomocy skutecznie odpowiadają na potrzeby rodzin i jednostek znajdujących się w trudnej sytuacji dochodowej.

Program Posiłek w szkole i w Domu	2016	2018	2020	2022	2024
liczba rodzin, którym przyznano świadczenia niepieniężne w roku kalendarzowym	290	259	172	134	115
liczba osób (dzieci) objętych dożywianiem,	505	466	313	242	215
Liczba dzieci objętych dożywianiem bez decyzji	25	15	19	18	33
wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie dożywiania w skali roku,	350429	276690	82402	170227	176222
liczba rodzin objętych zasiłkiem celowym	706	551	471	418	304
wysokość środków przeznaczonych na zasiłki celowe w ramach programu w skali roku,	439.815	465.734	657.196	680.440	631.450

Analiza danych z lat 2016–2024 wskazuje na wyraźny spadek liczby rodzin oraz dzieci korzystających z dożywiania w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”. W 2016 r. pomocą objętych było 505 dzieci, natomiast w 2024 r. już tylko 215. Na zmiany te wpływ miały m.in. spadek liczby mieszkańców

i niższa dietność, poprawa sytuacji finansowej części rodzin oraz zmieniające się preferencje żywieniowe dzieci, które nie zawsze chcą korzystać z obiadów szkolnych. Jednocześnie zauważalny jest wzrost liczby dzieci objętych dożywianiem bez konieczności wydawania decyzji administracyjnych (z 15 w 2018 r. do 33 w 2024 r.), co potwierdza, że gmina stara się elastycznie reagować na potrzeby i skracać procedury, aby szybciej zabezpieczyć podstawowe potrzeby żywieniowe.

Równolegle w analizowanym okresie malała liczba rodzin objętych pomocą w formie zasiłków celowych – z 706 w 2016 r. do 304 w 2024 r. Jednocześnie systematycznie wzrastały środki finansowe przeznaczane na ten cel – z 439,8 tys. zł w 2016 r. do ponad 631,4 tys. zł w 2024 r. Oznacza to, że choć pomoc trafia do coraz mniejszej liczby rodzin, to wsparcie jednostkowe jest wyższe i lepiej dostosowane do realnych potrzeb osób i gospodarstw domowych w najtrudniejszej sytuacji życiowej.

Podsumowując, podejmowane działania w obszarze dożywiania oraz zasiłków celowych skutecznie przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy. Zmniejszająca się liczba beneficjentów nie oznacza ograniczenia wsparcia, lecz jego lepsze dopasowanie – zarówno pod względem wysokości świadczeń, jak i formy ich przyznawania. Programy te pozostają ważnym narzędziem polityki społecznej gminy, zapewniając mieszkańcom w najtrudniejszej sytuacji dostęp do podstawowych świadczeń żywieniowych i finansowych.

Żywność z magazynu	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba rodzin - magazyn	531	536	443	440	332
Liczba osób w rodzinach	1473	1453	1137	1078	784
Wartość wydanych artykułów spożywczych	319.280	403.987	257.591	155.419	197.922
Waga	70.026	80.579	58.493	28.041	31.311

W latach 2016–2024 magazyn żywności w gminie Kętrzyn systematycznie obsługiwał coraz mniejszą liczbę beneficjentów. W 2016 r. wsparcie otrzymywało 531 rodzin, obejmujących łącznie 1473 osoby, natomiast w 2024 r. liczba ta spadła do 332 rodzin i 784 osób. Łączna wartość wydanych artykułów spożywczych wahała się w tym okresie – wynosiła 319 279,66 zł w 2016 r., osiągnęła najwyższy poziom w 2018 r. (403 987,27 zł), następnie spadła do 155 419,28 zł w 2022 r., po czym w 2024 r. wzrosła do 197 922 zł. Waga wydanej żywności również uległa znacznemu zmniejszeniu, z 70 026,32 kg w 2016 r. do 31 310,6 kg w 2024 r., przy czym największy spadek zanotowano w 2022 r.

Analiza danych wskazuje, że liczba rodzin i osób korzystających z magazynu systematycznie malała, co może świadczyć zarówno o poprawie sytuacji socjalnej części mieszkańców, jak i o zmianach w strukturze beneficjentów. Pomimo spadku liczby odbiorców, wartość wsparcia przypadająca na osobę w 2024 r. była wyższa niż w r. bazowym, co sugeruje lepsze dopasowanie pomocy do indywidualnych potrzeb. Całość obserwowanego trendu wskazuje na stopniową optymalizację działań pomocowych przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby beneficjentów.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba mieszkań w Gminie Kętrzyn	2751	2777	2689	2728	2775
Liczba mieszkań komunalnych z zasobie Gminy	69	70	65	60	54
Liczba osób zamieszkujących mieszkania komunalne	267	269	244	220	206
Liczba mieszkań z zaległościami w opłatach za mieszkania	50	34	30	17	b.d.
Kwota zadłużenia w tys. zł	54,5	105	126,2	79,0	b.d.
Liczba złożonych wniosków na mieszkanie komunalne	20	22	12	17	18
Liczba osób oczekujących na mieszkania komunalne	63	68	28	44	30
Liczba mieszkań socjalnych w zasobie gminy	0	0	0	0	0
Liczba osób zamieszkujących mieszkania socjalne	0	0	0	0	0
Liczba złożonych wniosków na mieszkania socjalne	3	7	12	12	10
Liczba oczekujących na mieszkania socjalnych	6	8	14	41	39

W latach 2016–2024 ogólna liczba mieszkań w gminie Kętrzyn utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami – od 2 689 w 2020 r. do 2 775 w 2024 r. Oznacza to stabilność zasobu mieszkaniowego, bez znaczących inwestycji w nowe lokale.

Zasób mieszkań komunalnych systematycznie się zmniejszał – z 69 lokali w 2016 r. do 54 w 2024 r. Równolegle spadała liczba osób je zamieszkujących (z 267 w 2016 r. do 206 w 2024 r.). Ograniczenie zasobu mieszkań komunalnych może wskazywać na trudności w utrzymaniu i odnawianiu tego typu lokali oraz na stopniowe zmniejszanie się oferty wsparcia mieszkaniowego dla osób o niższych dochodach.

Pozytywnym zjawiskiem był spadek liczby mieszkań z zaległościami czynszowymi – z 50 lokali w 2016 r. do 17 w 2022 r., co świadczy o poprawie ściągalności należności. Równocześnie jednak kwota zadłużenia ogółem rosła – z 54,5 tys. zł w 2016 r. do 126,2 tys. zł w 2020 r., by spaść do 79 tys. zł w 2022 r. Oznacza to, że choć mniej rodzin zalegało z opłatami, to zaległości te były wyższe jednostkowo.

Liczba składanych wniosków o mieszkania komunalne utrzymywała się na relatywnie niskim poziomie – od 12 do 22 rocznie. Jednocześnie liczba osób oczekujących na przydział lokalu spadła znacząco – z 68 w 2018 r. do 30 w 2024 r. Może to być efektem zmniejszenia popytu, poprawy warunków mieszkaniowych w innych zasobach lub trudniejszego dostępu do lokali w wyniku ograniczonej podaży.

Na szczególną uwagę zasługuje sytuacja mieszkań socjalnych – w całym analizowanym okresie gmina nie posiadała takich lokali w zasobie, mimo że stale wpływały wnioski o ich przydział (od 3 w 2016 r. do 10 w 2024 r.). Równocześnie rośnie liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne – z 6 w 2016 r. do 39 w 2024 r. Brak zasobu lokali socjalnych przy jednoczesnym wzroście zapotrzebowania stanowi istotne wyzwanie dla polityki mieszkaniowej gminy.

Cel szczegółowy 2: Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców Gminy

W ramach realizacji celu przewidziano działania mające na celu aktywizację zawodową mieszkańców i tworzenie możliwości zatrudnienia. Obejmowały one m.in.:

- wzmacnianie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług społecznych,
- inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy,
- organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych,
- współpracę z lokalnymi podmiotami gospodarki w zakresie pośrednictwa pracy,
- opracowanie i wdrażanie lokalnych programów aktywizacji zawodowej, w tym Program Aktywizacji Integracyjnej (PAI).

Za realizację działań odpowiadały: samorząd gminy, GOPS, Powiatowy Urząd Pracy, pracodawcy oraz inne podmioty, którym zlecano wykonanie zadań.

W okresie realizacji strategii wszystkie zaplanowane działania były podejmowane i realizowane, choć w różnym stopniu, w zależności od dostępnych środków finansowych oraz potrzeb i możliwości osób bezrobotnych.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba bezrobotnych	664	562	626	524	473
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	12,2 %	10,6 %	12,9 %	11,3 %	10,6 %
liczba osób podejmujących zatrudnienie w ramach:					
robót publicznych	69	49	81	86	74
prac interwencyjnych	34	26	19	28	12
prac społecznie użytecznych	141	26	41	42	27
Środki finansowe zewnętrzne na ww. zatrudnienie	876.344	468.111	688.560	923.164	902.079
Środki finansowe wkład własny Gminy Kętrzyn	658.593	976.570	830.638	1.111.367	1.595.668
Liczba zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	502	519	567	620	643
Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych	44	51	46	45	42
Wyrejestrowane podmioty	40	33	22	22	33

Analiza danych demograficznych w korelacji do rynku pracy pokazuje, że liczba mieszkańców gminy Kętrzyn w latach 2016–2024 utrzymywała się w przedziale 7,5–8,4 tys. osób, przy stopniowym spadku populacji z 8438 w 2016 r. do 7579 w 2024 r. W tym samym okresie liczba osób bezrobotnych systematycznie malała – z 664 w 2016 r. do 473 w 2024 r. Udział bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym również wykazuje korzystny trend spadkowy – z 12,2% w 2016 r. do 10,6% w 2024 r., choć w 2020 r. nastąpił krótkotrwały wzrost do 12,9%. Dane te wskazują, że polityka przeciwdziałania bezrobociu przynosi efekty, a liczba mieszkańców gminy aktywnych zawodowo rośnie. Spadek liczby bezrobotnych w połączeniu z umiarkowanym wzrostem zatrudnienia w sektorze lokalnym pokazuje poprawę sytuacji socjalnej mieszkańców i efektywność działań aktywizacyjnych gminy.

Gmina Kętrzyn realizuje różne formy wsparcia dla osób bezrobotnych, m.in. roboty publiczne, prace interwencyjne oraz społecznie użyteczne. Największą popularnością cieszą się roboty publiczne – w latach 2016–2024 liczba uczestników wahała się od 49 do 86 osób. Prace interwencyjne i społecznie użyteczne charakteryzują się mniejszym zainteresowaniem, a ich liczba uczestników systematycznie spadała, zwłaszcza w przypadku prac społecznie użytecznych (z 141 osób w 2016 r. do 27 w 2024 r.).

Realizacja tych programów wymagała zarówno środków zewnętrznych, jak i wkładu własnego gminy. W latach 2016–2024 środki zewnętrzne wynosiły od 468 tys. zł w 2018 r. do 923 tys. zł w 2022 r., natomiast wkład własny gminy systematycznie rósł z 659 tys. zł w 2016 r. do ponad 1,5 mln zł w 2024 r. Wysoki udział środków własnych gminy świadczy o jej zaangażowaniu w utrzymanie dostępności miejsc pracy dla osób bezrobotnych oraz realizację działań o charakterze społecznie użytecznym.

Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w gminie systematycznie wzrastała – z 502 w 2016 r. do 643 w 2024 r. Liczba nowo rejestrowanych firm utrzymuje się na stabilnym poziomie 42–51 rocznie. Rozwój przedsiębiorczości przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększenia dostępności zatrudnienia dla mieszkańców, co uzupełnia działania aktywizacyjne gminy i wspiera zmniejszenie bezrobocia. Stabilny wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych świadczy o pozytywnej dynamice lokalnego rynku pracy oraz sprzyja poprawie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców. W latach 2016–2024 Lokalna Grupa Działania „Barcja” w ramach naboru wniosków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wsparła 11 mieszkańców gminy w podejmowaniu działalności gospodarczej na łączną kwotę 1 000 000,00 zł, a rozwój już istniejących firm objął wsparcie dla 9 osób na kwotę 1.003.046,98 zł. Takie działania finansowe przyczyniają się bezpośrednio do tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców.

W latach 2017–2019 GOPS Kętrzyn realizował projekt „Zaktywizowanie społeczno-zawodowe 36 mieszkańców Gminy Kętrzyn” finansowany ze środków Unii Europejskiej. Uczestnicy korzystali z porad specjalistów, terapii psychologicznej, warsztatów rozwijających kompetencje społeczne i zawodowe, kursów – w tym prawa jazdy – oraz staży u pracodawców. Program obejmował także działania środowiskowe, takie jak wizyty studyjne czy piknik sąsiedzki. Dzięki wsparciu wielu uczestników zdobyło kwalifikacje i doświadczenie, które ułatwiły im podjęcie pracy.

Od 2024 r. na terenie miasta Kętrzyn funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej, do którego w 2024 r. skierowano 8 mieszkańców Gminy Kętrzyn realizujących indywidualne programy zatrudnienia socjalnego.

Cel szczegółowy 3: Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług niezbędnych osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym

Celem było zapewnienie osobom starszym oraz niepełnosprawnym dostępu do różnorodnych usług społecznych, które wspierałyby ich samodzielność oraz poprawę jakości życia. W ramach realizacji celu przewidziano działania obejmujące:

- rozwój zróżnicowanych usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- organizowanie i prowadzenie dziennych form wsparcia seniorów,
- kierowanie osób do domów pomocy społecznej,
- wspieranie form aktywizacji osób starszych, w tym inicjatyw realizowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich,
- inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym oraz osób z niepełnosprawnością.

Za realizację działań odpowiadały: samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, powiaty prowadzące DPS oraz inne podmioty działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Nie wszystkie zaplanowane działania zostały w pełni zrealizowane. Szczególnie brakowało prowadzenia dziennych form wsparcia dla seniorów oraz aktywizacji seniorów. Natomiast kierowanie do domów pomocy społecznej, rozwój usług opiekuńczych oraz wdrażanie programów osłonowych zostały w dużym stopniu wdrożone i przyczyniły się do poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie.

usługi skierowane do starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	2016	2018	2020	2022	2024
liczba osób objętych pomocą usługową, (opiekuńcze)	18	26	25	18	24
Usługi opiekuńcze sąsiedzkie	-	-	-	-	5
liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekunki w GOPS (+ umowa zlecenie)	6 (+1)	6 (+3)	5 (+1)	5 (+3)	5 (+4)
wydatki na usługi opiekuńcze	186.503	262.469	324.346	369.026	450.184
liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej,	23	31	29	30	25
koszt pobytu mieszkańców gminy w DPS	494.369	794.231	806.157	1.073.953	1.164.648
usługi transportowe (wyjazdy jednorazowe i cykliczne) decyzja	59	31	20	19	42

W okresie realizacji strategii zapewniono osobom starszym i z niepełnosprawnościami dostęp przede wszystkim do usług opiekuńczych. Liczba osób objętych wsparciem wahała się w poszczególnych latach – od 18 do 26 – przy czym w ostatnim roku wzrosła ponownie do 24. W 2024 r. prowadzono nową formę pomocy w postaci sąsiedzkich usług opiekuńczych, z których skorzystało 5 osób. Wydatki gminy na usługi opiekuńcze systematycznie rosły – z niespełna 187 tys. zł w 2016 r. do ponad 450 tys. zł w 2024 r. – co pokazuje coraz większe zaangażowanie finansowe w ten obszar. Zatrudnienie opiekunek w GOPS pozostawało stabilne, natomiast coraz częściej uzupełniano je o dodatkowe osoby pracujące na podstawie umów zlecenia.

Istotną formą wsparcia było także kierowanie mieszkańców gminy do domów pomocy społecznej. Liczba osób przebywających w DPS utrzymywała się w granicach 23–31, a w 2024 r. wyniosła 25. Wraz z tym systematycznie rosły koszty pokrywane przez gminę – od blisko pół miliona złotych w 2016 r. do ponad 1,16 mln zł w 2024 r., co stanowi istotne obciążenie budżetowe.

Uzupełnieniem oferty skierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnościami były usługi transportowe, w tym jednorazowe oraz cykliczne przejazdy przyznawane decyzją administracyjną. W latach 2020 i 2022 GOPS Kętrzyn opracował dwa wnioski o dofinansowanie zakupu mikrobusów w ramach naboru w Programie wyrównywania różnic między regionami w obszarze D – likwidacja barier transportowych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dzięki temu Gmina Kętrzyn otrzymała 80 000 zł w 2020 r. oraz 120 000 zł w 2022 r. na zakup dwóch mikrobusów (8 miejsc + kierowca), przystosowanych do przewozu osób na wózkach, co znacząco ułatwiło transport osób starszych i niepełnosprawnych. Początkowo z tej formy wsparcia korzystało blisko 60 osób rocznie, później nastąpił spadek, a w 2024 r. liczba wydanych decyzji wzrosła do 42. Gmina zapewniała również dowozy dzieci z niepełnosprawnościami do szkół, w tym do placówek specjalnych, co stanowiło ważne wsparcie dla rodzin.

Nową formą pomocy wprowadzoną w 2019 r. była teleopieka – system zdalnej opieki medycznej oparty m.in. na opaskach SOS, umożliwiających szybkie wezwanie pomocy w sytuacjach kryzysowych. Rozwiązanie to zwiększało poczucie bezpieczeństwa i niezależności osób starszych, a jednocześnie dawało opiekunom pewność, że w przypadku upadku, choroby czy innego zagrożenia możliwa jest natychmiastowa reakcja centrum alarmowego. W momencie wdrożenia wsparciem objęto 20 osób, natomiast do 2024 r. liczba ta zmniejszyła się do 10. Teleopieka pozostaje jednak ważną formą wsparcia, a pojawiające się coraz bardziej udoskonalone technologie sprawiają, że zarówno seniorzy korzystający z opasek, jak i ich rodziny zyskują poczucie bezpieczeństwa

Podsumowując, gmina w trakcie realizacji strategii zapewniła osobom z niepełnosprawnościami oraz starszym dostęp do różnorodnych usług wspierających samodzielność i bezpieczeństwo. Najbardziej rozwinięte były usługi opiekuńcze, kierowanie do DPS oraz transport, a wprowadzenie nowych form wsparcia – sąsiedzkich usług opiekuńczych i teleopieki – uzupełniało ofertę, zwiększając poczucie bezpieczeństwa i komfort życia seniorów oraz ich rodzin. Mimo ograniczeń, takich jak brak dziennych form aktywizacji podejmowane działania w znacznym stopniu przyczyniły się do poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie.

Cel szczegółowy 4: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz wsparcie rodzin i dzieci w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej

Celem było wzmocnienie funkcji rodziny oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach doświadczających trudności. W ramach realizacji celu zaplanowano działania obejmujące:

- kontynuację programu 500+, który od 2022 r. jest realizowany przez ZUS,
- inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych wspierających rodziny i dzieci na terenie gminy, w tym działania edukacyjne i informacyjne w szkołach,
- korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich,
- udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom dysfunkcyjnym, w tym poprzez Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Poradnię Psychologiczną dla Dzieci i Młodzieży w Centrum Pomocy Psychologicznej w Kętrzynie, z których mieszkańcy korzystają regularnie,
- współorganizowanie pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych,
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

Za realizację działań odpowiadały: samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, szkoły, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy GKRPA, PCPR, PPP, placówki wsparcia specjalistycznego, Sąd Rodzinny, kuratorzy oraz instytucje pieczy zastępczej.

W okresie realizacji strategii działania były podejmowane w różnym stopniu. Wsparcie poradnictwa specjalistycznego było dostępne w ramach dyżurów specjalistów (psycholog, terapeuta, radca prawny) prowadzonych w Ośrodku Konsultacyjno-Psychoedukacyjnym ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla mieszkańców gminy. W latach 2016-2024 31 osób zostało skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc. W ramach programów osłonowych na rzecz rodziców w szkołach (działania edukacyjne i informacyjne) przeprowadzono 19 działań z zakresu uzależnień oraz 13 z zakresu przeciwdziałania przemocy. Poradnictwo specjalistyczne było dostępne w ramach dyżurów psychologa, terapeuty i radcy prawnego w Ośrodku Konsultacyjno-Psychoedukacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podsumowując, cel szczegółowy 4 został w dużej mierze osiągnięty dzięki kontynuacji świadczeń finansowych, dostępności poradnictwa oraz funkcjonowaniu systemu pieczy zastępczej.

Działania wspierające funkcjonowanie rodziny	2016	2018	2020	2022	2024
liczba zatrudnianych asystentów rodziny,	1	1	1	1	1
Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	11	14	11	16	13
liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	2	14	2	3	6
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	16	24	24	32	23
Odpłatność gminy za pobyt dzieci w systemie pieczy zastępczej	51.300	91.767	173.008	297.902	534.323

W ramach realizacji strategii zapewniono wsparcie rodzin i dzieci w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej przede wszystkim poprzez pracę asystenta rodziny. W latach 2016–2024 liczba zatrudnionych asystentów pozostawała stała – 1 osoba, natomiast liczba rodzin objętych wsparciem wahała się od 11 do 16, osiągając w 2024 r. 13 rodzin. Dane te pokazują stabilność kadry, choć zakres obsługi rodzin był ograniczony, co może świadczyć o potrzebie zwiększenia zasobów w tym obszarze.

Pieczka zastępcza jest zadaniem własnym powiatu, a gmina partycypuje w kosztach utrzymania dzieci pochodzących z jej terenu. Liczba dzieci w pieczy wzrosła z 16 w 2016 r. do 32 w 2020 r., a następnie spadła do 23 w 2024 r. W poszczególnych latach obserwowano skuteczność działań na rzecz reintegracji rodzin – liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych wahała się od 2 do 14, a w ostatnim roku wyniosła 6. Wskazuje to na poprawę funkcjonowania rodzin biologicznych oraz ich zaangażowanie w proces odbudowy więzi i tworzenia bezpiecznego środowiska dla dzieci, przy jednoczesnym wsparciu służb społecznych. Koszty ponoszone przez gminę na pobyt dzieci w pieczy systematycznie rosły – z 51 300 zł w 2016 r. do 534 323 zł w 2024 r., co wynikało zarówno ze wzrostu liczby dzieci, jak i zwiększenia kosztów jednostkowych utrzymania.

Podsumowując, działania realizowane w ramach celu szczegółowego 4 przyczyniły się do wzmocnienia wsparcia rodzin i dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Stabilność zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny oraz obserwowana poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych, umożliwiająca powroty dzieci z pieczy zastępczej, potwierdzają skuteczność podejmowanych działań w zakresie rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i odpowiedzialności rodzicielskiej. Jednocześnie rosnące koszty oraz ograniczona liczba rodzin objętych wsparciem wskazują na potrzebę dalszego rozwoju usług wspierających rodzinę, aby w jeszcze większym stopniu wzmocnić jej samodzielność i zapobiegać konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 5: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Celem było zapobieganie przemocy w rodzinie oraz ochrona osób dotkniętych przemocą. W ramach realizacji celu zaplanowano działania obejmujące:

- realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar, funkcjonującego obecnie pod nazwą Gminny Program przeciwdziałania przemocy domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- prowadzenie działań określonych w procedurze Niebieska Karta, obejmujących interwencje wobec ofiar i sprawców przemocy,
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych, zwiększających świadomość mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz dostępnych form wsparcia.

Za realizację działań odpowiadały: GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, szkoły oraz samorząd gminy.

Wszystkie zaplanowane działania były systematycznie realizowane, przyczyniając się do poprawy ochrony osób dotkniętych przemocą i zwiększenia świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2017	2018	2020	2022	2024
liczba sporządzonych Niebieskich Kart,	102	67	32	19	9
liczba osób dotkniętych przemocą kierowanych do Ośrodków Wsparcia,	2	0	6	0	0
liczba inicjatyw informacyjno-edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,	6	5	4	5	6
liczba postępowań karnych wobec sprawców przemocy	18	16	3	7	4
liczba osób korzystających z usług Ośrodka Konsultacyjno-Psychoedukacyjnego ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	57	94	101	102	81
Liczba wizyt/konsultacji w Ośrodku	215	313	233	312	280
Koszt funkcjonowania Ośrodka	30.206	29.940	38.573	38.770	41.650
Wydatki na przeciwdziałanie przemocy domowej	17.406	22.122	17.990	24.848	43.645

W latach 2017–2024 działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmowały zarówno interwencje bezpośrednie, jak i inicjatywy edukacyjne. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart systematycznie spadała – z 102 w 2017 r. do 9 w 2024 r. Liczba osób dotkniętych przemocą kierowanych do Ośrodków Wsparcia była niewielka i w większości lat wynosiła 0–6 osób. Inicjatywy informacyjno-edukacyjne utrzymywały się na stałym poziomie, w 2024 r. zrealizowano ich 6. Liczba postępowań karnych wobec sprawców przemocy zmniejszyła się z 18 w 2017 r. do 4 w 2024 r. Natomiast osoby korzystające z usług Ośrodka Konsultacyjno-Psychoedukacyjnego wahały się między 57 a 102 w kolejnych latach, a liczba wizyt oscylowała w przedziale 215–313. Koszt funkcjonowania Ośrodka wzrósł z 30.206 zł w 2017 r. do 41.650 zł w 2024 r., a wydatki na przeciwdziałanie przemocy domowej zwiększyły się w tym samym okresie z 17.406 zł do 43.645 zł.

Analiza danych wskazuje na spadek liczby Niebieskich Kart i postępowań karnych, co może wynikać ze zmniejszonej liczby zgłoszeń lub zmian w systemie reagowania na przemoc. Stabilny poziom inicjatyw edukacyjnych oraz liczby osób korzystających z Ośrodka pokazuje, że działania profilaktyczne i wsparcie psychologiczne były utrzymywane. Wzrost kosztów funkcjonowania Ośrodka i wydatków na przeciwdziałanie przemocy domowej wynika głównie z upływu czasu, inflacji oraz wyższych stawek specjalistów. Ogólnie obserwowany trend wskazuje na kontynuację działań edukacyjno-interwencyjnych przy zmniejszonej liczbie formalnych interwencji wobec sprawców przemocy.

Cel szczegółowy 6: Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii

Celem było ograniczenie zjawisk uzależnień wśród mieszkańców Gminy Kętrzyn oraz zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym problemami związanymi z alkoholizmem i narkomanią. W ramach realizacji celu zaplanowano działania obejmujące:

- opracowanie i realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, obejmującego działania profilaktyczne, edukacyjne oraz wsparcie osób zagrożonych uzależnieniem lub już uzależnionych.

Za realizację działań odpowiadały: samorząd gminy, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), Policja oraz szkoły.

Działania przewidziane w ramach obu programów były systematycznie realizowane, co przyczyniło się do podniesienia świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień oraz wsparcia osób i rodzin w radzeniu sobie z problemami alkoholowymi i narkotykowymi.

Przeciwdziałanie uzależnieniom w tym alkoholizmowi i narkomanii	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	29	22	21	24	26
Liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0	0	0
Wartość sprzedaży alkoholu	2.778.791	2.749.632	2.272.745	3.748.477	4.567.082
liczba osób objętych działaniami GKRPA,	60	49	15	22	20
liczba projektów i programów przeciwdziałania uzależnieniom,	6	7	2	5	6
liczba osób objętych programami i projektami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,	619	592	122	503	552
liczba osób skierowanych do Sądu Rodzinnego	20	14	4	5	7
liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (kampanii informacyjnych, imprez plenerowych itp.)	5	4	2	3	2
Wydatki na przeciwdziałania alkoholizmowi	61.878	63.999	46.867	77.526	68.523
Wydatki na przeciwdziałanie narkomanii	7.500	6.789	8.100	5.860	11.360

W latach 2016–2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kętrzyn wahała się od 21 w 2020 r. do 29 w 2016 r., przy czym w żadnym z analizowanych lat nie odnotowano cofniętych zezwoleń. Wartość sprzedaży alkoholu rosła w tym okresie – z 2.778.791 zł w 2016 r. do 4.567.082 zł w 2024 r., przy czym największy wzrost wystąpił w 2024 r. Liczba osób objętych działaniami GKRPA spadła z 60 w 2016 r. do 20 w 2024 r., a liczba projektów i programów przeciwdziałania uzależnieniom wahała się od 2 do 7 w poszczególnych latach. Liczba osób objętych tymi projektami i programami zmniejszyła się z 619 w 2016 r. do 552 w 2024 r., przy najniższym poziomie 122 w 2020 r. (covid). Liczba

osób skierowanych do Sądu Rodzinnego zmalała z 20 do 7, a liczba inicjatyw społecznych, takich jak kampanie informacyjne czy imprezy plenerowe, utrzymywała się na niskim poziomie 2–5. Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi wahały się od 46.867 zł w 2020 r. do 77.526 zł w 2022 r., natomiast w 2024 r. wyniosły 68.523 zł. Wydatki na przeciwdziałanie narkomanii pozostały relatywnie niskie, w granicach 5.860–11.360 zł. Należy podkreślić, że te podejmowane działania w ramach profilaktyki uzależnień dotyczą zarówno problemu alkoholu jak i narkotyków.

Wzrost wartości sprzedaży alkoholu mógł wynikać z czynników zewnętrznych, takich jak rosnąca akcyza, a także wprowadzony w czerwcu 2021 r. w mieście Kętrzyn zakaz sprzedaży alkoholu w godz. 22:00 – 6:00. Ponieważ gmina Kętrzyn graniczy z miastem i terytorialnie je otacza, część mieszkańców mogła dokonywać zakupów alkoholu na jej terenie, co przełożyło się na wzrost wskaźników sprzedaży.

Jednocześnie liczba osób objętych działaniami GKRPA oraz kierowanych do Sądu Rodzinnego pozostawała stosunkowo niska. Może to sugerować, że realizowane w gminie programy i projekty profilaktyczne skutecznie ograniczają skalę problemów wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków. Liczba osób uczestniczących w projektach profilaktycznych utrzymywała się na poziomie kilkuset osób rocznie, co mogło przyczynić się do zmniejszenia liczby formalnych interwencji.

Liczba inicjatyw społecznych w zakresie profilaktyki była ograniczona, jednak działania edukacyjno-profilaktyczne realizowane w ramach programów pozwalały na utrzymanie wsparcia dla mieszkańców. Wzrost wydatków na przeciwdziałanie uzależnieniom wynikał zarówno z rosnących kosztów realizacji działań (m.in. inflacja, wyższe stawki specjalistów), jak i z potrzeby zapewnienia odpowiedniego zasięgu projektów profilaktycznych.

Ogólnie obserwowany trend pokazuje kontynuację działań profilaktycznych przy rosnącej wartości sprzedaży alkoholu i stabilnej liczbie osób wymagających interwencji. Może to wskazywać na skuteczność prowadzonych programów w ograniczaniu skutków uzależnień na terenie gminy Kętrzyn.

Cel szczegółowy 7: Rozwijanie i promowanie inicjatyw obywatelskich oraz aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych

Celem było wspieranie mieszkańców i organizacji lokalnych w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

W ramach realizacji celu zaplanowano działania obejmujące:

- inicjowanie współpracy z podmiotami lokalnymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych,
- wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym,
- opracowanie i rozpowszechnianie informatora na temat dobrych praktyk w działaniach lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Za realizację działań odpowiadały: samorząd gminy, GOPS oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.

W okresie realizacji strategii wszystkie działania były podejmowane z wyjątkiem opracowania i rozpowszechnienia informatora o dobrych praktykach, który nie został zrealizowany. Mimo tego, podejmowane inicjatywy lokalne i współpraca z organizacjami pozarządowymi przyczyniły się do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców i wsparcia rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

GMINNY PROGRAM WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	2016	2018	2020	2022	2024
Liczba inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	11	7	5	3	3
Liczba podmiotów podejmujących współpracę w zakresie integracji społ. rozwiązywania problemów społecznych	9	7	4	3	3
Liczba przyznanych dotacji w ramach Programu	11	7	5	3	3
Zadania na które zostały przyznane dotacje	b.d.	7	5	3	3
Kwota przyznanych dotacji	102.500	140.000	119.600	116.000	113.500

Analiza realizacji Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w latach 2016–2024 wskazuje na wyraźny spadek liczby inicjatyw podejmowanych w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. W 2016 r. w ramach programu realizowano 11 inicjatyw, a do współpracy przystąpiło 9 podmiotów. W kolejnych latach liczba inicjatyw i podmiotów systematycznie malała – w 2022 i 2024 r. odnotowano już tylko 3 inicjatywy realizowane przez 3 organizacje.

Podobny trend obserwuje się w zakresie przyznawanych dotacji. Ich liczba, początkowo wynosząca 11 w 2016 r., spadła do 3 w 2022 i 2024 r. Kwoty przyznanych dotacji utrzymywały się w relatywnie stabilnym poziomie, wahając się w granicach 113–140 tys. zł rocznie, co wskazuje, że mimo mniejszej liczby projektów środki finansowe były nadal dostępne dla realizowanych zadań.

Pomimo spadku liczby inicjatyw i podmiotów współpracujących, program nadal wspierał kluczowe działania na rzecz integracji społecznej oraz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Analiza danych sugeruje jednak potrzebę wzmocnienia działań promujących program i zachęcania organizacji pozarządowych do aktywnego udziału, tak aby zwiększyć skalę oddziaływania inicjatyw obywatelskich oraz wspierać aktywność społeczną mieszkańców.

Ocena efektów realizacji strategii

Ocena efektów realizacji Strategii została dokonana w odniesieniu do sytuacji wyjściowej określonej w diagnozie społecznej z 2016. Porównanie danych demograficznych, poziomu bezrobocia, dostępności świadczeń socjalnych oraz innych wskaźników wskazuje, że większość celów szczegółowych strategii została osiągnięta w różnym stopniu, choć niektóre działania są realizowane częściowo i wymagają uzupełnienia.

Ocena realizacji celu głównego

Realizacja celu głównego „Zapewnienie mieszkańcom Gminy Kętrzyn bezpieczeństwa socjalnego, umożliwienie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji” przebiegała zgodnie z założeniami. Wysoki poziom objęcia wsparciem finansowym, spadek liczby osób wymagających pomocy oraz systematyczny wzrost korzystania ze wsparcia pozafinansowego potwierdzają skuteczność działań GOPS w zakresie poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców, wspierania samodzielności oraz jakości pracy socjalnej i poradnictwa. Działania obejmowały wszystkie obszary problemowe i były adresowane do mieszkańców, których warunki życia odbiegały od przeciętnego poziomu w gminie.

Analiza oparta była na trzech wskaźnikach realizacji celu określonych w strategii.

Wskaźnik nr 1: Do 2025 r. co najmniej 90% osób ubiegających się o pomoc otrzyma wsparcie finansowe.

W ostatnich latach średnio 92–95% osób ubiegających się o pomoc w Gminie Kętrzyn otrzymało wsparcie, przewyższając zakładany próg 90%. Obejmuje ono pomoc pieniężną, dodatki celowe, zasiłki okresowe oraz jednorazowe świadczenia na najpilniejsze potrzeby. Skuteczność działań wynikała z efektywnego wykorzystania środków własnych gminy oraz funduszy pozyskanych z budżetu państwa.

Wskaźnik nr 2: Do 2025 r. corocznie 1% populacji osób korzystających ze wsparcia w 2015 r. rozpocznie samodzielne funkcjonowanie poza systemem pomocy.

Analiza lat 2016–2024 pokazuje, że liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń spadła z 2548 do 1240 osób, co odpowiada średniorocznemu spadkowi ok. 8,2%. Trend ten wskazuje na rosnącą samodzielność mieszkańców i przekroczenie zakładanego wskaźnika 1% rocznie.

Wskaźnik nr 3: Do 2025 r. wzrośnie o 30% liczba osób korzystających z poradnictwa, pracy socjalnej i wsparcia pozafinansowego.

Od 2016 do 2024 r. liczba osób objętych wsparciem pozafinansowym wzrosła z 32,31% do 45,82%. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2022–2024 utrzymywała się powyżej 50. W latach bez danych nie można określić poziomu wsparcia, jednak ogólny trend wskazuje na systematyczny wzrost efektywności działań, co potwierdza poprawę jakości wsparcia pozafinansowego.

Najważniejsze obserwacje wynikające z realizacji strategii

- **Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców** – działania w zakresie świadczeń finansowych, dożywiania, pomocy rzeczowej oraz wsparcia projektów osłonowych przyczyniły się do poprawy sytuacji osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Część działań, np. zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych, nie została zrealizowana, co wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania tej formy wsparcia.
- **Przeciwdziałanie bezrobociu** – dzięki organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i społecznie użytecznych oraz wsparciu lokalnych przedsiębiorców udało się aktywizować część osób pozostających bez pracy. Pomimo spadku liczby bezrobotnych w gminie, konieczne jest utrzymanie mechanizmów aktywizacji zawodowej i dalsze inwestowanie w rozwój kompetencji mieszkańców.
- **Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych** – rozwój usług opiekuńczych, kierowanie do domów pomocy społecznej oraz wdrażanie programów osłonowych poprawiły jakość życia osób wymagających wsparcia. Nie wszystkie dzienne formy wsparcia dla seniorów zostały wprowadzone, co wskazuje na obszary wymagające uzupełnienia.
- **Wzmocnienie roli rodziny i wsparcie dzieci** – poradnictwo specjalistyczne, realizacja programów osłonowych i funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej przyczyniły się do poprawy sytuacji rodzin w trudnej sytuacji. Część działań edukacyjnych i korekcyjnych wymaga jednak monitorowania i systematycznego wdrażania.
- **Przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom** – prowadzenie działań w ramach procedury Niebieska Karta, realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz programów profilaktyki alkoholowej i narkotykowej pozwoliły ograniczyć skutki tych problemów społecznych i zwiększyć świadomość mieszkańców.
- **Aktywność obywatelska i inicjatywy społeczne** – współpraca z lokalnymi podmiotami, wsparcie NGO oraz podejmowanie działań przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym przyczyniły się do wzrostu zaangażowania mieszkańców. Część działań, np. opracowanie informatora o dobrych praktykach, nie została zrealizowana, co wskazuje na potrzebę dalszego wspierania dokumentowania i promowania inicjatyw lokalnych.

Wnioski i rekomendacje na przyszłość

- Konieczne jest utrzymanie osiągniętego poziomu wsparcia społecznego, przy jednoczesnym wzmocnieniu mechanizmów zapewniających trwałość efektów.
- Warto rozbudować i uzupełnić niedokończone działania, np. mieszkania chronione, dzienne formy wsparcia seniorów, informatory dobrych praktyk.
- Niezbędne jest systematyczne monitorowanie i aktualizacja diagnozy społecznej, aby reagować na nowe potrzeby mieszkańców oraz pojawiające się zjawiska społeczne.
- Wskazane jest utrzymanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi podmiotami, co pozwoli zwiększyć aktywność społeczną mieszkańców i efektywność realizowanych działań.
- Rekomendowane jest również dalsze wzmocnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, w tym w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Podsumowując, realizacja strategii w latach 2016–2024 przyniosła istotne efekty społeczne, choć część działań wymaga uzupełnienia lub dalszego rozwoju. Ocena efektów stanowi istotną podstawę do planowania nowej strategii na lata 2026–2035, umożliwiającą kontynuację osiągnięć i reagowanie na zmieniające się potrzeby społeczności gminy.